

1 Koje vrste mjera postoje?

Zakonom CXXX. o Zakoniku o parničnom postupku iz 2016. predviđene su dvije vrste pravnih mjera za osiguravanje izvršenja spornog potraživanja: privremena mjera za osiguranje potraživanja i privremeno izvršenje, kojima se osigurava zaštita prije donošenja pravomoćne sudske odluke. Dostupne su i mjere opreza predviđene Zakonom LIII. o sudskom izvršenju iz 1994.

2 Pod kojim se uvjetima takve mjere mogu naložiti?

2.1 Postupak

Privremena mjera za osiguranje potraživanja može se zatražiti tijekom postupka i prije podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka. Sud će ocijeniti zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja ako se pripremna faza postupka može provesti na temelju zahtjeva za pokretanje postupka. Sud mora hitno donijeti odluku o zahtjevu za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja i odmah provesti mjere, u roku od najviše osam dana. Pri donošenju odluke sud mora razmotriti bi li mjere prouzročile veću štetu protustranci od one koju bi inače pretrpjela stranka koja traži privremenu mjeru za osiguranje potraživanja te mora uzeti u obzir mogućnost zahtjeva za pružanje jamstva. Sud omogućuje protustranci da odgovori na zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Sud poziva stranke da se očituju o svojem stajalištu u pogledu zahtjeva na način koji smatra najprikladnijim. Može zakazati raspravu sa strankama ako to smatra potrebnim za ocjenu zahtjeva, a posebno kad mora odlučiti o pružanju jamstva. Stranke koje ne poštuju rok određen za raspravu ne mogu podnijeti zahtjev za produljenje. Pri donošenju odluke o privremenoj mjeri za osiguranje potraživanja dokazi se mogu prihvaćati samo ako nije moguće ocijeniti meritum zahtjeva bez tih dokaza. Sud može prihvatiti potrebne dokaze tijekom pripremne faze postupka. Sud nalogom odlučuje o zahtjevu za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja, a žalbe protiv tog naloga mogu se podnijeti zasebno. Sud može na zahtjev sâm izmijeniti nalog. Nalog za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja privremeno je izvršiv. Osim ako je sud naložio drukčije, rok za postupanje u skladu s nalogom započinje od datuma nakon datuma pisane obavijesti o nalogu. Nalog ostaje na snazi dok ga sud ne poništi nalogom donesenim na zahtjev bio koje od stranaka nakon rasprave s drugom strankom, ili u svojoj presudi ili drugoj odluci kojom se završava postupak. Ako sud ne poništi nalog o privremenoj mjeri za osiguranje potraživanja u svojoj presudi ili drugoj odluci kojom se završava postupak, nalog prestaje biti na snazi kad prvostupanijska odluka postane pravomoćna. Privremena mjera za osiguranje potraživanja isteći će ako se postupak završi ili obustavi nakon odgode. Sud mora utvrditi tu činjenicu u svojem nalogu za okončanje postupka ili utvrđivanje okončanja postupka. Na učinak privremene mjere za osiguranje potraživanja ne utječe prekid ili obustava postupka. Zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja može se podnijeti prije zahtjeva za pokretanje postupka ako podnositelj zahtjeva dokaže da bi zasto prouzročen podnošenjem zahtjeva nakon pokretanja postupka mogao ugroziti svrhu naloga za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja mora se podnijeti sudu nadležnom za postupak. Ako mjesnu nadležnost za postupak ima više sudova, zahtjev se može podnijeti bilo kojem od tih sudova. Odabrani sud imaće isključivu nadležnost za postupak koji se pokreće. Opća pravila parničnog postupka primjenjuju se na obvezno pravno zastupanje u postupku. Sud prioritarno rješava zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Sud u svojoj odluci kojom nalaže privremenu mjeru za osiguranje potraživanja određuje rok za pokretanje postupka koji ne smije biti dulji od 45 dana od obavijesti o odluci. Ako se postupak ne pokrene u roku koji je odredio sud ili ako u roku od osam dana od isteka tog roka podnositelj zahtjeva ne dokaže sudu koji je naložio privremenu mjeru za osiguranje potraživanja da je postupak pokrenut, privremena mjera za osiguranje potraživanja isteći će nalogom tog suda na dan nakon dana isteka roka za pokretanje postupka. Ako je postupak pokrenut, privremena mjera za osiguranje potraživanja naložena prije podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka ostat će na snazi dok je se ne ukine ili do pravomoćnosti prvostupanijske presude. Ako se zahtjev za pokretanje postupka podnese u roku, ali ga sud odbaci, privremena mjera za osiguranje potraživanja ostat će na snazi do isteka pravnih učinaka pokretanja postupka. Sud odlučuje o privremenoj provedbi u svojoj odluci u prvom stupnju.

Sud mora o privremenim mjerama odlučiti žurno, najkasnije u roku od osam dana a nalog za privremenu mjeru bez odlaganja poslati sudskom izvršitelju koji odmah započinje s izvršenjem. Žalba protiv sudskog naloga za privremenu mjeru nema odgodni učinak.

Kao mjera opreza može se zatražiti i europski nalog za blokadu računa, i to čak i prije no što vjerovnik pokrene postupak o meritumu stvari. U tom slučaju postupak o meritumu stvari mora se pokrenuti u kratkom roku.

2.2 Glavni uvjeti

Sud može na zahtjev naložiti privremenu mjeru za osiguranje potraživanja kako bi se spriječila bilo kakve promjene trenutačne situacije ako bi naknadno bilo nemoguće vratiti se na izvorno stanje ili kako bi se spriječilo ugrožavanje naknadnog ostvarivanja prava podnositelja zahtjeva, ili kako bi se spriječila svaka neizbježna šteta za podnositelja zahtjeva, ili zbog bilo kojeg drugog razloga koji je potrebno posebno razmotriti. Privremenom mjerom za osiguranje potraživanja može se uvesti obveza izvršavanja određene radnje koju bi podnositelj zahtjeva mogao zatražiti u skladu s pravom koje je potrebno izvršiti u okviru postupka. Kad se ispune prethodno navedeni uvjeti, zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja može se podnijeti prije zahtjeva za pokretanje postupka ako podnositelj zahtjeva dokaže da bi zasto prouzročen podnošenjem zahtjeva nakon pokretanja postupka mogao ugroziti svrhu naloga za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja mora sadržavati upućivanje na ispunjavanje uvjeta zbog kojeg se izdaje nalog za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja te se njime moraju predstaviti i dokazati činjenice o ispunjavanju tog uvjeta. Podnositelj zahtjeva mora konkretno navesti sadržaj traženih mjera. Ako se zahtjev za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja podnese prije zahtjeva za pokretanje postupka, podnositelj zahtjeva mora navesti i podatke potrebne za utvrđivanje nadležnog suda kako bi se pokrenuo postupak. Mora se navesti i pravo koje se nastoji izvršiti u okviru postupka. Sud će za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja naložiti obvezno pružanje jamstva ako protustranka dokaže da postoji mogućnost da će joj biti nanesena šteta zbog traženih mjera zbog koje bi mogao podnijeti zahtjev za odštetu ili naknadu štete protiv podnositelja zahtjeva ako protustranka bude uspješna u postupku. Pri donošenju odluke o pružanju jamstva sud mora uzeti u obzir razinu na kojoj je moguć nastanak činjenica kojima se podupire zahtjev. Ako moguća šteta nije znatna, sud ne bi trebao naložiti pružanje jamstva. Sud će naložiti pružanje jamstva u dva slučaja. Jedan je od njih kad protustranka to zatraži i može dokazati vjerojatnost da će joj biti nanesena šteta koja odgovara zatraženom jamstvu. Drugi je kad to ponudi podnositelj zahtjeva, a protustranka to prihvati. U prvom slučaju iznos jamstva odgovara mogućoj šteti koju navede protustranka. U drugom je riječ o iznosu koji podnositelj zahtjeva ponudi, a protustranka ga prihvati. Ako podnositelj zahtjeva ponudi određeni iznos kao jamstvo, sud poziva protustranku da ga što prije prihvati u posebnoj izjavi. Prihvaćanje iznosa jamstva ne čini priznanje činjenica koje su predstavljene kao osnova za nalažanje privremene mjere za osiguranje potraživanja. Pružanje jamstva uključuje njegovo polaganje na sudu u obliku novca, vrijednosnih papira, zamjenica novca ili,

u slučaju bankovnog jamstva, izjave o jamstvu. Presuda se mora proglasiti izvršivom, bez obzira na moguću žalbu, ako se njome uvodi neka od sljedećih obveza: osiguravanje plaćanja za uzdržavanje, rente ili drugih povremenih usluga za istu svrhu; prestanak ometanja posjeda; plaćanje potraživanja koje prihvaća tuženik; plaćanje novca na temelju obveze preuzete u javnom aktu ili privatnom aktu pune dokazne vrijednosti ako se tim dokumentima dokazuju temeljne okolnosti; druge nenovčane obveze čije bi zakašnjenje izvršavanje prouzročilo nerazmjerno ozbiljnu štetu za tužitelja ili štetu koju je teško utvrditi, a tužitelj je pružio dostatno jamstvo. Sud može odlučiti da neće odobriti privremeno izvršenje ako bi opterećenje prouzročeno izvršenjem za stranku bilo nerazmjerno veće od opterećenja prouzročеног за drugu stranku zbog neodobrenja privremene provedbe. Zahtjev u tu svrhu mora podnijeti tuženik prije završetka rasprave. Sud može proglasiti presudu djelomično izvršivom u mjeri u kojoj je to moguće u danim okolnostima. U iznimnim i propisno obrazloženim slučajevima sud može odbiti proglasiti presudu djelomično izvršivom u odnosu na elemente koji više nisu relevantni u trenutku donošenja presude.

Privremeno izvršenje ne obuhvaća troškove postupka, neplaćene postupovne pristojbe i troškove koje unaprijed plaća država.

Ako se dokument o provedbi rješenja o izvršenju potraživanja ne može izdati, ali stranka koja je podnijela zahtjev za izvršenje dokaže da postoji uvjerljiv rizik da se potraživanje neće moći izvršiti kasnije, sud može osigurati potraživana financijska sredstva ili blokirati određenu imovinu na zahtjev te stranke u obliku mjere opreza. Sud može donijeti mjeru opreza, na primjer, ako se potraživanje temelji na rješenju na temelju kojeg bi mogao biti izdan dokument o izvršenju, ali to rješenje još nije postalo pravomoćno ili nije privremeno izvršivo, ili jest pravomoćno, ali rok određen za izvršenje još nije istekao. Mjere opreza mogu se uvesti i za potraživanja pred domaćim sudom putem zahtjeva u okviru zakonodavstva primjenjivog na bračnu imovinu ili zaštitu patenata, korisnih modela, topografija poluvodičkih proizvoda, biljnih sorti, žigova, zemljopisnih oznaka i dizajna, ili certifikate o dodatnoj zaštiti, ili na zaštitu autorskog prava, ili na temelju članka 4. i 6. Zakona LVII. o zabrani nepoštenih i ograničavajućih tržišnih praksi iz 1996., u skladu s kriterijima utvrđenima u primjenjivom zakonodavstvu, ili putem bilo kakvih drugih zahtjeva, dokazujući podrijetlo, vrijednost i datum isteka potraživanja određenim pravnim instrumentom ili privatnim instrumentom pune dokazne vrijednosti koji se podnosi u isto vrijeme.

Europski nalog za blokadu računa može se zatražiti kao mjera opreza s pomoću obrasca utvrđenog u Provedbenoj uredbi Komisije.

3 Predmet i priroda takvih mjera?

3.1 Koja vrsta imovine može podlijegati takvim mjerama?

U slučaju privremene mjere za osiguranje potraživanja sud nalaže izvršenje radnji koje se traže u zahtjevu za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Navedeno može uključivati bilo kakva potraživanja ili imovinu navedenu u zahtjevu. Dobrovoljno nepoštovanje sudskog naloga uzrokuje izvršenje. Od tog trenutka utvrđuje se imovina koja je isključena iz mjera izvršenja na temelju zakonodavstva o izvršenju.

Privremena provedba znači provedba odredbi nepravomoćne presude koju je donio prvostupanjski sud. Sva imovina tuženika može biti predmet izvršenja, osim ako se odobri izuzeće na temelju zakonodavstva o izvršenju.

U okviru mjere opreza određena imovina može se blokirati, a financijska sredstva osigurati na temelju naloga suda. U slučaju sudskog naloga za osiguranje financijskih sredstva u vezi s potraživanjem, sudski izvršitelj predat će nalog dužniku na licu mjesta i istovremeno mu naložiti da mu izravno i bez odlaganja plati odgovarajući iznos. Ako dužnik ne postupi u skladu s nalogom, sudski izvršitelj može zaplijeniti bilo koju imovinu dužnika i zamrznuti dužnikov račun. Međutim, plaće i naknade koje dužnik prima mogu se zamrznuti samo ako dužnik nema nikakvu drugu imovinu koja može biti predmet izvršenja kako bi se pokrila potraživana financijska sredstva. Nalog za blokadu određenih predmeta može se primijeniti na svu pokretnu imovinu ili imovinu koja ima neku vrijednost.

U postupcima izdavanja europskog naloga za blokadu računa može se podnijeti zahtjev za dobivanje informacija o računu na temelju kojeg će nadležno tijelo prikupiti podatke o računima dužnika od pružatelja platnih usluga koji upravljaju tim računima.

3.2 Koji su učinci takvih mjera?

U slučaju privremene mjere za osiguranje potraživanja i privremene provedbe dužnik mora postupiti u skladu s nalogom suda. Na temelju naloga može početi postupak izvršenja protiv dužnika.

Postoje dvije vrste mjera opreza s različitim učincima. U slučaju mjera za osiguranje financijskih sredstava za potraživanje, dužnik mora predati konkretan iznos sudskom izvršitelju. Ako to ne učini, sudski izvršitelj izvršit će mjeru zapljenom imovine i zamrzavanjem dužnikova računa u vrijednosti koja je jednaka potraživanim financijskim sredstvima. Financijska sredstva naplaćena od dužnika ili tijekom postupka ne mogu biti stavljena na raspolaganje stranci koja je podnijela zahtjev za izvršenje. Umjesto toga, tijelo koje provodi izvršenje ta će financijska sredstva držati na depozitnom računu. Kad je predmet blokirani, u načelu je zaplijenjen, što znači da ga dužnik može nastaviti upotrebljavati, ali ga ne može prodati. Osim toga, predmeti mogu biti službeno privremeno oduzeti. U tom slučaju sudski izvršitelj fizički ih zaključava na drugoj lokaciji ili njima upravlja upravitelj.

3.3 Koliko dugo takve mjere vrijede?

Sudski nalog za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja ostaje na snazi dok je se ne ukinu ili, ovisno o slučaju, do pravomoćnosti prvostupanjske presude. Privremena mjera za osiguranje potraživanja isteći će ako se postupak završi ili obustavi nakon odgode. Sud mora utvrditi tu činjenicu u svojem nalogu za okončanje postupka ili utvrđivanje okončanja postupka. Na učinak privremene mjere za osiguranje potraživanja ne utječe prekid ili obustava postupka.

Privremeno izvršenje znači izvršenje obveze utvrđene u sudskoj presudi prije nego što ona postane pravomoćna, neovisno o žalbama. Ta mjera stoga nije vremenski ograničena.

Mjere opreza ostaju na snazi sve dok nije izdan nalog za izvršenje potraživanja ili dok sud ne odluči prekinuti mjeru opreza.

4 Je li moguća žalba protiv takve mjere?

Postoji mogućnost podnošenja zasebne žalbe protiv naloga za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. Na podnošenje takvih žalbi primjenjuju se opća pravila. Rok za podnošenje žalbe iznosi 15 dana. Žalba se mora uložiti na sudu koji je donio rješenje. Ako je žalba dobro utemeljena, sud će ukinuti svoj nalog za privremenu mjeru za osiguranje potraživanja. U suprotnome sud može, na zahtjev ili na vlastitu inicijativu ako tužitelj smanji potraživanje, izmijeniti nalog.

Sud je obavezan naložiti privremenu provedbu u slučajevima utvrđenima zakonom. Stranka može od suda zatražiti da ne nalaže privremeno izvršenje u slučajevima u kojima bi se time nametnulo nerazmjerno opterećenje toj stranci. Zahtjev se mora podnijeti na sudu koji odlučuje u predmetu.

Protiv naloga za privremenu mjeru može se podnijeti žalba pred sudom koji odlučuje u predmetu. Međutim, to nema odgodni učinak na njezinu provedbu.

Stranke mogu podnijeti žalbu u roku od 15 dana od objave naloga.

Zahtjev za pravni lijek protiv europskog naloga za blokadu računa ili njegovo izvršenje mora se podnijeti sudu koji odlučuje u predmetu. Općenita pravila primjenjuju se na žalbu protiv odluke o pravnom sredstvu.

Posljednji put ažurirano: 17/03/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.